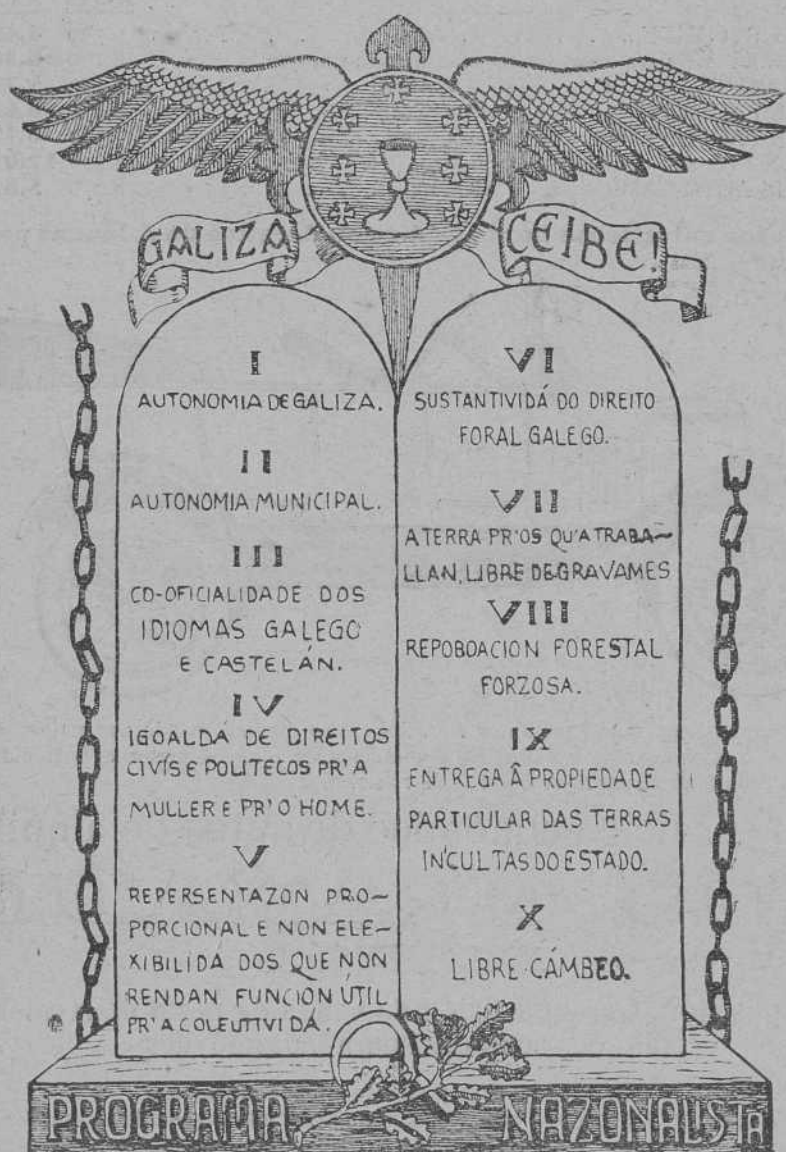


A NOSA TERRA

Idearium da «Irmandade da Faã» na Galiza e nas colonias
d'América e Portugal

ANO MCMXXI



PREZOS DE SUSCRIZON: Na Cruña, ô mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 ptas.
América, trimestre, 2 ptas.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adiantados

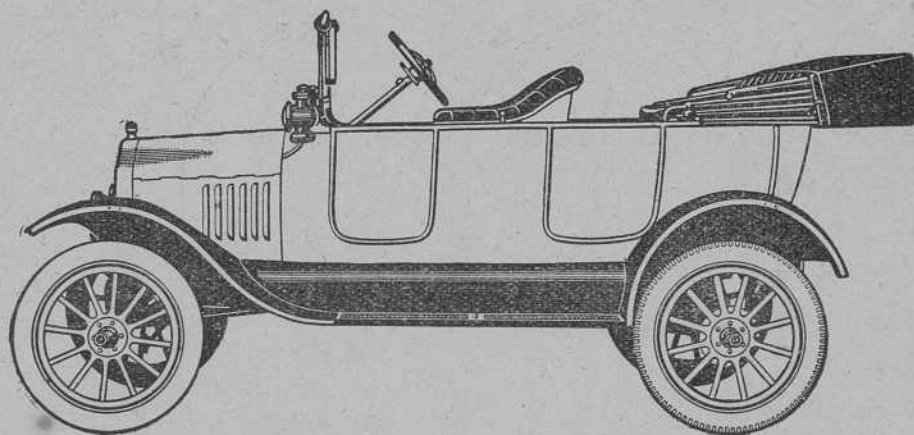
Redaición e Administración: Praza María Pita, 17, baixos, CRUÑA

FORD

Enorme reducción de prezos postos en vigor

	ANTES	AHORA
CHASSIS COMUN...	Pesetas 6.750	4.480
VOITURETTE para 2 pasaxeiros, aberto con arranque	» 8.100	6.300
VOITURETTE » 2 » » sin »	» 7.450	5.790
DOBLE FAETON » 5 » » con »	» 8.650	6.630
DOBLE FAETON » 5 » » sin »	» 7.950	6.125
SEDAN (coche cerrado con arranque)	» 12.200	12.050
CHASSIS AUTO-CAMION, de 1 tonelada	» 8.050	5.875

Estos prezos enténdense bordo Cádiz con dereitos de Aduanas pagados





Axiña recibiré unha remesa de vinte autos e camiós, polo que recomendo aos moitos clientes que lles interesa adquirilos, faigan os pedidos EN FIRME, pois a demanda é moi superior as posibilidades da entrega inmediata. As entregas faranse por riguroso orde de turno. }

Gran servicio económico de autos de alquiler

LUIS GRANADOS
AXENTE

Oficiña, Exposición, Garaxe e Salón de venda de pezas de recambio e toda crás de accesorios para automóviles

Tod as mis ofertas se entenden sin compromiso y sujetas a mi confirmación. As mercancías viaxan por conta e resgo do comprador, non ademitindo devolta dempois da saidas do almacén

Payo Gómez, 5  **A Cruña**  **Teresa Herrera, 6**

DIRECCION TELEGRÁFICA: **LUGRAFORD**

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL

ANO V — NÚMERO 146 — 1 SEPTIEMBRE 1921

A decadencia de castelán

Notas para un estudo

A extensión e a importancia para o comercio coa América que daquela extensión fan derivare, son os dous valores que hoxe andan a se lle reconeceren ó castelán. Mais — como dixemos n'unha conferencia— tódalas grandes potencias comerciais crearon escolas de castelán con fis utilitarios. E asíh c'o mesmo castelán matarán no Novo Continente a influencia castelanista, conquerindo para elas os mercados. Querse dicire, inda que pareza paradoxo, que cada escola de castelán que se abre no estranxeiro é un novo elemento descastelanizador. Sinifica o desexo de reducir no futuro un mercado hespañol. E cando o comercio da Hespaña decaya mais na América a decadencia da língoa que sirvíu para fomentalo virá de camiño. Para que isto non ocurriera tería de ser preciso que a língoa de Castela representara valores fondos culturais. E xa sabemos que non representa ningún.

O castelán non representa e cada vez áchase mais lonxe de o representare un valor cultural, científico ou ideolóxico. Castela descubriu á América (feito casual), pero a maor cultura americana é precisamente a que non ten nada de castelán. Os povos mais importantes americanos son Norteamérica e o Brasil.

Unha língoa pode sentirse orgullosa cando representa valores comerciais e culturais, ademais d'estensión, coma o inglés, ou cando é órgao internacional da cultura, inda con menos extensión, coma o francés. Porque o francés falado por menor masa que o chino, o inglés, o alemán ou o hespañol, é coñecido por cáseque tódalas minorías intelixentes do mundo.

Cada escola de castelán, pois, que se abra na Europa, no Brasil ou nos Estados Unidos, según termos dito, supón un novo instrumento de colonización e descastelanización das Américas hespañolas. Supón un novo formento destrutor do espírito castelán. E cando unha língoa non responde a unha espíritoalidade, é coma corpo morto de xigante. Asíh o chino.

Morreu o latín que supoñía forza e cultura, e o castelán que non tén miga d'esto, ¿poderá seguir impúndose? E como tivo un predominio para a lírica o galaico-portugués ¿non poderá voltar a conquerilo? Másim e cando anda a xermolar a nova civilización atlántica e o celtismo escomenza a s'enguere... No

ollades xa que hoxe na Hespaña o catalán leva a Europa mais senso científico que o mesmo castelán? ¿Qué importa ora a extensión? Dentro de dous séculos, cando moito, o castelán debullarse ha n'unha cheia de dialectos na América. Cáseque além atópase xa dialectizado. O seu valor comercial inda actualmente só é relativo. Porque no progreso material— non falemos do outro!—catrocentos d'anos d'adianto lévanlle os mais povos da Europa á Hespaña. Co'a gran guerra pódose vere. D'aquela ¿qué porvir llagarda á língoa de Castela? E língoa de kilómetros cuadrados; non de densidade cerebral. E língoa de retoricismo e de preciosismo nos que a escriven millor. Pois os que pior a escriven—Unamuno, Baroja, D'Ors, Turró, etc.—son os únecos, por non ser ningún d'eles castelán que leva pensamento e ideas ao léxico.

* * *

Xa dixera "Clarín" no prólogo que puxo a unha novela de Zola, que tiña que empregare galicismos para os nomes técnicos porque o castelán non sabía desinalos. Xa dixera Cánovas, seique, que o castelán servía para a teoloxía mais non para a filosofía. E ben sabedes que non temos filósofos e cando os nosos afeizoados á filosofía escriven encol d'ela áchamse forzados a botaren máh de vocábulos estranxeiros. Xa dixu Villaespesa que a língoa de Castela é ingrata para a poesía. E os milloros poetas casteláns contemporáneos foron americanos infruidos pol-o francés.

O castelán síntese inferior para se axeitare á vida moderna. A aristocracia hespañola fala francés cando quer elegantizarse. E todo o novo, canto reflexa os módulos do progreso, en beizos casteláns exprésase con voces estranxeiras. Nada moderno e esquisito se difine con palabras da língoa decadentísima de Cervantes.

Para xantar, verbigracia, o castelán vai ó "restaurant" ao "bar" ou ao "Hotel", donde atopa o "menu" con cáseque tódol-os pratos en francés ou inglés. A dona elegante faise a "toilette", "deshabillé", terriando do "chic". Pensa no "trousseau", nas "matinées" e no "flirt"... O intelectual témelle ao "sourmenage"... O xornalista busca "interviews" e "enquetes" e "entrefilets"... O folguista preocupase do "squirrel" e do "boicott"... O patrono do "lock-out"... O político do "meeting", do "leader"... O comerciante do "stock". O industrial do "dock", do "utillaje", do "interland"... O vago, do "turismo" e do "kodak" e do "Baedeker". O artista, da "mis en scene", da "tournée", da "maquette", do "bernisagge", do "di-

Os viños do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máximu d-a "delicadeza"

Bodegas da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes—Ourense

Representante na Cruña: **Waldo Losada**

lelanti", do "amateur", do "debut" da "reprise" do "causeur", do "recital", do "lied", da "música di camera", do "camerino", do "cabaret", do "couplet", da "posse"... O pinoca, do "the dansant", do "vermouth". O deportista do "macht", do "champion". O automobilista do "chauffeur". As modistas, do "satin", do "foular" do "madapolán" da seda "glassé"... O soldado, do "blocao", do "salakof"... O marino do "destroyer". O aviador do "atterizage", do "ángar"... O xugador do "bacarrat", do "potker" do "croupier". O vraneante, do "chalet", as sociedades do "groom"... Como dixo un castelán o castelán ten o seu símbolo na pataca cocida e o francés na pataca "soufflée". O prato típico de Castela é o cocido que supón folgazanería. O inglés o "rosbeef" e o "bistek". Para lle dar á muller de moda un nome excitado houbo que traguelo de París: a demivierge". A chula do mantón era o tipo da femineidade castelán. Para expresar estados psíquicos, Castela tivo que contar a "morriña", a "saudade", a "nuance" o "spleen".

Querse decire, embora, que na lingua castelán os matices, as necesidades e as esquisiteces da civilización moderna non atoparon espresión, prova clara de que povo que fala esa lingua non soubo axecitarse ao novo senon por mimetismo. Prova de que o castelán tan estenso, non leva xermolos futuristas. Os valores literarios mais outos do castelán son a mística, a picaresca e o "Quixote". A mística é bela frol de ermo, cousa antivitál. A picaresca reflexo de miserias. O "Quixote", tendencia antidealista e anticabaleirosa. O castelán porque viveu de costao ao mare, carece de xeitos mariñans. O castelán tan guerreiro, non tén un só poema épico importante. Non soubo interpretar a paisaxe nin soubo tratar a figura de nai nin a dos nenos. Carece de música popular. Nin ten verbas científicas porque a ciencia castelana non existe. *Pode, pois, ire camiño da perpetuación hexemónica esa lingua instrumento de comunncación oral dos povos mais incivís do mundo?

Por iso digovos irmáns, que falando en galego —no idioma para quen o castelán non tivo nin sigue tendo mais que aldraxes — eu é que sinto me grande, consciente e futurista; falando na lingua que Deus e a Natureza doñáronnos en herdo, na lingua do traballo do noso povo; na lingua que garda todo o noso sô noso e que toma ninguha outra da Iberia emprestoulle ozas á poesía.

Ora somentes teño por irmáns de raza ós que falan no galego. E penso que fican escravos os que, sendo galegos, defenden aínda o castelán e tratan imbéciles e oscuros! d'opoñelo á lingua do seu "ser"...

A. VILLAR PONTE.

Dexeneración coleutiva

Hespaña xa non é un pobo decrepito e inconsciente: o que teña ollos na cara e teña algo de home ve que tamén é un pobo dexenerado. Entr-as suas moitas taras psicopáticas sobresale esta d'un xeito trágico.

O renovarse a sua historia de desastres, a patriotía simplista e morbosa, a os Cides de mogollón e pan levar volveron a refrescar a sua executoria e a encher de algaradas os ámbitos nacionais. E falan de patriotismo. Falan precisamente do que non hai. Pobo de masas sin mais resortes qu'o instinto, sin mais ideario qu'o garbanzo de cada día, sin ningún imperativo ético; pobo ignorante, mesnadas incultas, nunca o pobo soupo exercer unha verdadeira función patriótica, dando a sensación d'un pobo libre e cons-

cente. Se así non fora, non houbera consentido que despois do 98, sin liquidarse o desastre, seguisen gobernando os autores d'ele, e seguisen gobernando como sempre: sin capacidade, impoñéndose com-as gavillas, ciscándose no pobo. Este aguanta borreguilmente e logo, enfermo o pobre, agrávase aínda mais en patriotas barulleiras.

Non. Mentras non haxa cidadanos non pode haber patriotas. Mentras non sexan levados á barra os noxentos políticos que tantas responsabilidades teñen encol de sí, non haberá homes na Hespaña. Haberá criados, títeres ou eunucos...

Roberto BLANCO TORRES.

Salve Galicia

¡Saúde, Raza de Galicia, enxebre!
Ergue a testa qu'ourea limpa grórea
Arrinca con tesón, que non se crebe
Esa fe que tés posto n'a tua histórea:
Erguete, Raza, d'unha vez, co-a frebe
Que o sangue d'os abós trai á memórea,
E s'alguén se avergoña en ser galego
Críouse en berce de lixado achego.

A'sombra bretemosa de petoutos,
O'agarimo abrigoso de valgadas,
O'arón de carballeiras e de soutos,
O'longo de camposas souleadas,
O'pe d'antigos campanáreos outos,
Por queixumes de pinos arroladas,
Locen as vilas, y-as aldeas viven,
Qu'ô mundo a fama de Galicia escriben.

N'elas, o espírito d'os maores zoa,
Falanguento na risa d'os miniños,
Cand'o bico racial lles afervoa
As meixelas, d'as nais c'os aloumiños.
N'elas, vive o "vivir", forte coroa
D'a Raza, que forxou outos destiños
O'son d'a nosa garuleira fala
Qu'inda non poído o castelán mata-la.

N'elas nacen d'ta Raza homes enteiros
Sofridos, rexos, nobres, loitadores;
Elas, deron a España, con guerreiros,
Sanos patricios, mil xéneos, inventores;
Elas, ô mundo deron os primeiros
Artistas, sábeps, saudosos trovadores,
E n'elas a muller galega, seu trebuto
Lle paga á Raza con preceado fruto.

¡Saúde, ouh Raza de Galicia forte!
¡Erguete, Raza, d'este cham, e berra!
Qu'ô teu posto n'a histórea só co-a morte
Perderás, co-a virtú qu'en tí s'enterra;
Erguete, Raza, xa que tés a sorte
De ser de todas a mellor d'a terra,
E s'inda hai quen non queira ser galego,
¡Morra cal fillo de lixado achego!...

Jesús San-Luis Romero.

Compostela, festa d'a Raza, de 1921.

POLITICA INTERNACIONAL

O grande quadrado do Atlântico

Trecho d' unha epístola portuguesa

Querido irmão e confrade: A sua carta—tão amigal—causou-me grande e agradável impressão! Sabe quanto eu o admiro e considero. Noriega Varela é um dos máis belos poetas líricos não só da Hespanha como de Portugal, de toda a Iberia! O seu livro "D'o Ermo" tenho o lido e relido varias vezes. Ainda homtem o li ao Antonio Carneiro, um dos dois máis belos pintores de Portugal, que está actualmente em minha casa, "n-esta sua casa tambem", que ainda espero ter, um dia, o gloria de o ver debaixo das suas fêlhas.

O Antonio Carneiro ficou encantado com o seu livro! A sua poesia é tão "pura" como a de Rosalia, "absolutamente livre de impurezas literarias", é uma voz divina a dimanar d'uma alma, como as aguas d'uma fonte serrana. Os poetas portugueses são máis literatos, máis artificiosos; quer dizer: "máis francezes" do que os poetas galegos. A raza galega é máis ingenna, máis próxima da terra e do céu. Por isso na poesia de Rosalia e d'um Noriega Varela, nos, os portugueses, encontramos aquilo que nos falta: a espontaneidade, a frescura intacta, a virgindade... D'ahi o grande encanto que tem para nós a Poesia galega!

TEIXEIRA DE PASCOAES.

Amarante.

Já ha anos, respondendo a um inquerito da "Atlantida", expuz as idéas que me sugeriu o problema luso-brasileiro. Impunhase, quanto a mim a aproximação os Estados Unidos do outro, a formação do grande anglo-saxonias, a qual se está dia a dia pronunciando. E eu antevia, no paralelismo das alianças, entre Portugal e Grã-Bretanha de um lado, entre o Brasil e os Estados Unidos do outro, a formação do grande quadrangulo do Atlantico com os seus vértices na Escocia e no Canadá, em Angola e no Rio Grande do Sul. No extremo das diagonais entre os dois continentes, Lisboa e o Rio de Janeiro, Nova York e Loanda, ou porventura o Lobito. Como poldras na imensidade oceanica, os arquipelagos portugueses, Açores, Madeira, Cabo Verde.

Aproximação íntima, disse eu. A maneira de a fazer, o extremo a que pode chegar, isso é objecto que demanda o estudo dos políticos, dos economistas, ds sociologistas. Se uma confederação é viavel, eu voto por ela sem rebuço. Mas o que me importa sobretudo, como homem de letras, é a satisfação de todos os homens que falam a minha lingua, a lingua excelsa em que me modularam as estâncias

dos "Luziadas" e em que ainda ha pouco se fundiam os sonetos admiraveis de Bilac. Essa lingua, essencia subtil que pelo mundo inteiro deixou rastros do seu perfume, diluir-se-ia distribuida por apertadas ambulans. Mais se fortalecera, mais se acrisolará, mais vigorosa e expressiva se tornará a sua influencia, quando, numa cacoila unica, a solidariedade dos interesses politicos a mantiver ao abrigo de elementos corruptores. E a sua vida, desafogada e primacial, reflectir-se-ha por seu turno na vida dos dois organismos que nela manifestem uma mentalidade. Porque, se ela galvaniza Portugal na velhice, representa para o Brasil a força coesiva de uma juvenil e exuberante nacionalidade.

Enrique LOPES DE MENDONÇA.

Isto ten dito o distinto escritor brasileiro no culto e interessantissimo xornal "Diario de Lisboa", que entre os nosos amigos sempre anda moi lido.

As palabras do illustre Henrique Lopes de Mendonça oferecémollas aos directores do nazionalismo galego, para que pensen si á Galiza, nosa patria única. He convén cu non esquecerse de que pol-a forza racial e pol-o cultivo da lingua poder hemos chegar ao triunfo do "pangaleguismo".

O "grande quadrado do Atlântico" debe abranguernos a nós. E ise "quadrado" pode levarnos a unha maior extensión do galaico-portugués de que o castelán.

Decataivos, embora, si o nazionalismo galego ten unha imensa perspectiva universalista. E si o nazionalismo pode deixar de ser o ideal sagro de cantos galegos pensen e sintan, con pensamento e sentimento propios.

Cando nós faláramos de "pangaleguismo", tendo o honor de que o illustre Pina de Morais comentara favoravelmente as nosas palabras nun xornal do Porto, era que xa andábamos a cubizar todo isto que o brasileiro Lopes de Mendonça sintetizou tan ben.

E agora eu sei dicer unha vez mais, coma xa moitas o dixer, que aos irmaos lusitanos cómprelles pensaren que nós, os galegos, en alianza con eles e cos cataláns, na península representaremos tres naziões, tres povos, alleios ao castelán, de situación xeográfica privilexada capaces de podermos exercer a hegemonía político-ideolóxica na Iberia enteira.

Por iso unha Conferencia de nazionalistas ibéricos, com'a que se ten acordado na Asambleia nosa de Vigo para tratarmos d'estes problemas e estudalos concientemente, faceráse moi necesaria.

A. V. P.

Na Cruña.

O libro de Mr. Horacio Wells

Seica unha das cousas qu' andan de moda no mundo é o libro de Mr. Wells, sobr' "O salvamento da civilización." S' eu fora espór eiquí tod' o que penso acó pra comigo, diria tres cousas: A primeira, que non compr' acodir en salvamento da civilización, porqu' ela é unha doenza crónica e incurabel da "especie humá"—a verba "humanidade" non é centífeca; pertence á metafiseca trasnoitada—A segunda, que si a civilización ha ser com'aquer Mister Wells, qu'aquer reducir á mínema expresión, mais val que se non salve. A terceira, que non compre

prestar atención demais ás cousas qu' andan de moda; o home d'espírito cultivado non se deixa levar d' ise xeito dos aires que van e veñen.

Ora, eu digo estas cousas e nonas digo, que non sei s'o pobo galego está preparado ainda pra recibilas de xeito qu' o que lle non gusten, que non faga caso e siga pra diante, qu' ainda lle queda qu' ouvir.

E imos con Mr. Wells e co seu libro. O libro de Mr. Wells é o que se sole chamar unha "utopia". Esto non ha chamal-a atención dos que teñan lido "A guerra dos mundos", "A máquena d'esprotal-o tempo" "O xantar dos deuses" y-outras das manitecas creaciós novellísticas de Mr. Wells. O que pode chamal-a atención e que no século XX se faga con éisito filsofía, socioloxía e pedagoxía de pura maxinación.

Esto débenos consolar ós escritores: proba qu'aínda teñen valor os prestixos da persoa, pois o éisito do libro está en qu'o fixo Mr. Wells... O que debera chamal-a atención é que no século XX, certas ideas ranciosas que hai tempo perderan o creto, teñan partidarios coma Mr. Wells.

A min fai tempo que me cheira mal eso da fraternidade entre todol-os homes do mundo; parécem'un pretesto filosófico pra non amar a ningún: a xustificación metafísica do egoísmo... Porque, coma decía fai pouco Ramón Vilar Ponte: "E tan fáctil pór os nosos amores n-as estrelas!... Eso da fraternidade universal é un falar: verba sonora qu'eisime do amor á familia, do amor á pátria... Hai, polo visto, corazós de moito alcance, y-o de Mr. Wells seica é un d'iles. Mr. Wells é socialista. Os socialistas queren suprimil-os odios antr'as nacións, pr'atizal-as xenreiras antr'as clases sociais... Prauticamente, vel'ehi a fraternidad universal... Mais ven outro socialista, Henry Barbússe, e di qu'a fraternidade non é posibel.

Mr. Tells aboga pol-o Estado universal... Xa cei qu'esto ha facer arrugal-o marís a moitos nazonalistas da nosa Terra. Y-o millor, non hai razón pra elo. Eu penso qu'o Nazonalismo non está rifado de todo co universalismo ise que quere un Estado mundial... Dentro d'ise Estado, o noso probrema ficaría en pé coma oxe, e si tal Estado mundial había ser un Estado xusto, un Estado de dereito, tiña que principiar por respetal-os dereitos das nazonalidades, e darlles garantías d'abondo. Contra quen podía tirar o Estado ise, sería contra dos Estados estóreos, que son os qu'alcenden as guérras e manteñen os odios; non contr'as nazós que piden liberdade pra colaborar ó seu xeito na obra universal de Cultura. Si o que se quere concluir coas xenreiras y-as loitas nazonaes, habería que principiar por ceibar ás terras asoballadas...

Non, o noso pior nemigo non sería o Estado universal; o noso nemigo mais ruin é un nazonalismo imperialista que quer afogal-o noso e non deixarl'erguel-a cabeza.

Ora, s'o que quer é uniformar todol-os pobos da terra e faguer desaparéscer todal-as características nazonaes, somentendo o mundo inteiro a unha unidá asoladora y-estéril, que seica é a civilización escoada e insustancial que Mr. Wells quer salvar, enton, os meus irmans nazonalistas poden durmir descansados, que por mais voltas que lle den os memigos enrabachados da Natureza, non fai Deus o que manda o deño...

O mundo da moitas voltas, e de cando en cando, o espeutro da Torre de Babel presentas'os ollos embobados dos soñadores... e non desentrañan o significado da gran parábola bíblica.

Tampouco o nazonalismo s-apon á verdadeira fraternidade... O contrario, fúndase nela; fúndase no respecto d'unhas nazós ás outras, e na colaboración de todas na obra complexa e infinitamente varia, da perfeición dos homes e da súa convivencia pacífica e fraterna.

Somentes d'unha gran simplicidade d'esprío se poden compartil-as ideas de Mr. Wells. E a incapacidade pr'enxerjal-o complexo que caracteriza ós homes non familiarizados coa estórea e coas cencias naturais.

Vicente RISCO.

Ourense, Mes de Santiago 1921.

Lea vostede

A NOSA TERRA

A fala que Deus nos deu

Ouvi!—A Lingua é Bandeira
Da Patria, que reza e canta:
Bemdiño quem,—entre tanta
De altiva cór estrangeira,—
A'luz do Sol a levanta!

A Lingua é Alma envolvente
Da Patria de todos nós:
—Maldito quem, loucamente,
Lhe mancha a pureza ardente
Ao bafo da escura voz!

A Lingua é Sangue: arde em chama,
Sendo a Patria um coração:
—Maldito quem o derrama
(Porque não crê ou não ama)
Prégando o Erro e mais mão!

A Lingua é carne divina
Da Patria, em riso e aos ais:
—Maldito quem a assassina
Entre a palavra ferina
E pensamentos brutaes!

Ouvi! A Lingua, em verdade,
E'Hontem, Hoje, A'manhã;
E'Fé, Esperança, Saudade;
Filha e mãe da Eternidade;
Verbo de essencia cristã...

O'Povo! defende-a, pura
De odio, inveja e negra idéa:
Veste-a, no graça e candura
Do teu linho,—sem mistura
De falsa purpura alheia.

E, mais e sempre, ela seja,
Em quem a fale ou escreva,
Como o Sol, rompendo a treva;
Espada em nobre peleja;
Ou Hostia, quando se eleva.

Antonio Corrêa d'Oliveira.

DO NOSO HOMENAXE A TETTAMANCY

IN MEMORIAM

Unha amizade mais que d'irmáns, desde ben nos, afinada despois pol-os estreitos lazos do parentesco, fai que nestes solenes momentos de recolemento, nin a fala nin a pruma acerten a espresalos meus sentimentos. Cando se chora non hay outro vaxar mais que para as bágoas.

Mais así e todo quero e debo cumprir esta sagrada obriga e vouvos acir duas palabras. Foy nosa, endexamais ben chorado, Tettamancy un namorado da meiga cibdá nativa e un fervente devoto da fermosa terra galega. A estes dous grandes amores da súa alma, nobre e xenerosa, consagrou por enteiro vida e talento.

A Cruña elle debedora de que él, cal ningún outro, soupera rememoral-os gloriosos feitos do seu pasado, tan esquencidos hoxe por aqueles que mais deberán de conocelos. Eu ben sei de certo canto, e de valia,

tiña recollido para unha nova obra digna da nosa vila e comigo vos layaredes de que a morte impediría ao noso amigo dal-a empreita, como facía mentes, n-este vram.

Por eso, non ten nada de estrano, e mais débémolo topar natural por sere hirmán, que os representantes do seu pobo natal, tan fáciles para louar aos aiteos ou aqueles outros que mais somenhanos rebaixaren que nos ergueren, non tiveran, para tan bon patricio, nin o mais cativo dos recordos.

A eles pódense xuntaren os da aquela outra Corporación onde, durante mais de coenta anos, foi degranando. Tettamancy o millor da sua vida laboriosa, na ingrata tarefa do papeleio. Xa que non os meritos do escritor non deberan esquentellos do empregado competente e servicial.

Fora él un de tantos homes políticos sin tere outra valoría que a da posición; fora, inlda que mediocre, escritor adineirado ou deixara tras de sí algún deudo que poidera dispensar favores e de aquela xa verídades como eran poucas total-as gabanzas e agasallos. Mais un iluso soñador, un escritor de mento bon, que entenden d'eso aqueles a quen somella lles estorbaren as letras de molde.

Mais non nos importe. Tettamancy seguirá sendo sempre, malia que o llo regateen, un benemerito galego e o seu recordo perdurará á cotío no corazón de todol-os sinceiros amadores desta infortunada terra.

A memoria do noso-amigo ha de sel-o contrario aa de moitos de hoxe en día, que se levado e traído o seu nome pol-os adulós ou pol-os boletís d'empresa da que forman parte; non ben morran han de seren esquentidos entre d'as xentes e, o que é mais tristeza para eles d'entre dos do propio sangue, pois seu nome non ha de pasar dos netos.

O ouro de ley sempre será ouro. O metal dourado, canto mais n-él se refregue pra lle tratar de conservar-o seu falso brillo, mais cedo ten de se lle esvaír aquel.

Todol-os que, como Tettamancy, laboramos na gran obra da recostituición da patria, xa levamos por diante descontada a ingratidade dos nosos contemporáneos. Mais non nos arredramos, e seguiremos no comprimento do noso sagrado deber, pois abóndanos que, ao deixare este mundo, levemos, como alevou o noso amigo, a satisfacción de haber contribuído á unha obra meritória que, se descoñecida ou negada hoxe, ten de ser reconocida pol-as xeneracións venideiras.

Eugenio CARRÉ ALDAO.

O saudosismo e o idealismo

Estudo por Xaime Quintanilla

Somos un pobo lírico, un pobo sin epopeias. E cando os nosos historiadores quérennos falar de xestas e voces épicas, fan-o n-un senso tan persoal e suxetivo, que mais ben parece que fálannos das suas propias, íntimas xestas. Véxase ao Murguía e ao incomparable historiador lírico Benito Vicetto, que inventou a nosa historia cando a non había, e veredes como e positivamente certo esto qu-eu ligo.

¿E de onde vennos iste lirismo racial? Da saudade e da falta de idealismo.

O verdadeiro definidor do sentimento racial da saudade foi o glorioso poeta novecentista portugués Teixeira de Pascoaes. Analizouno ben concretamente na Galicia o catedrático ourensán Vicente Risco. E fixo d-istes estudos varias admirabres grosas o meu distinto amigo Leandro Pita Romero. A saudade, soedade ou soidade, que de todós estes

xeitos tense chamado, non é, como poidera parcer a primeira ollada, a tradución galega da verba castelán "soledad". Según Risco a saudade e a cobiza do lonxe ¿Pro de qué lonxe? Do lonxe inconcreto, vago, etéreo, impreciso, non determinado endexamais. E un deseio endexamais satisfeito, porque a sua satisfacción atópase lonxe ou fora do tempo e mais do espazo. E unha ansia infinita de eternidade, unha arela vivísima de cousas irrealizabres e de cote inconcretas. E, pra decilo n-unha verba, todo o contrario do idealismo, según im... velo.

O deseio enxendra nos homes, nas razas e nos pobos a necesidade de satisfacelo. Poñamos por exem pro os difrentes efeutos que o deseio creou en duas razas ben opostas: a castelán e a galega. O deseio, na raza castelán, ten tres matices ou manifestacións que dendes do mais sinxelo ao mais complicado son: o IDEALISMO, a FE e o MISTICISMO. O idealismo e o deseio, a cobiza de algo, de calquer cousa ou preso. Pode ser o noso ideal a conquista dos cartos, dunha boa posición social, dunha muller. Pode ser, tamé n, a consecución dunha ideia; pro dunha ideia concreta, fixa, perfectamente determinada. A fé e a creencia n-algunha cousa: as veces a creencia no noso propio ideal. O misticismo é a fé esaltada.

Na raza galega o deseio non enxendra estes sentimentos, nin teñen, n-... presión. O deseio, na nosa raza, enxendra istas tres crases de sentimentos: a M... SADE e o LIRISMO. A morriña e a cobiza do lonxe concreto. Y-este lonxe concreto e a Terra, a nosa Terra. A saudade e a cobiza do lonxe impreciso. O lirismo e a saudade esaltada. Tres sentimentos caracterizan, pois aa raza castelán; idealismo, fé e misticismo. Outros tres sentimentos caracterizan aa nosa raza: morriña, saudade e lirismo. E imos a ver como sin-o craro conecemento d-istas difrentes matizacións dos espritos colectivos se non poden espricar moitos fenómenos psicolóxicos raciaes e moitos feitos históricos.

Porque—y-eu prégovos que me sigades con atención—os primeiros sentimentos, os qu-estimamos como característicos da raza castelán—idealismo, fé e misticismo—levan, n'un senso patolóxico, ao fanatismo. De ser idealista, de ter fé ou de ser místico a ser fanático non... un-paso, e un paso ben corto. Eses mesmos sentimentos, n-un senso social, leván ao imperialismo. Os homes y-os pobos que teñen un ideia ou teñen unha fé poseen, ao mesmo tempo, o afán de proselitismo e da catequesis. O proselitismo e a catequesis leván, pois aos pobos, aa ditadura e a o imperialismo. A morriña, a saudade e o lirismo, leván, n-un senso patolóxico, ao nirvana. N-un senso social leván a dous feitos contrapostos n'aparencia e que xa demostraremos que son fillos da mesma sentimentalidade. Ises dous feitos de derivación social da morriña, da saudade e do lirismo son o sendentarismo y-o afán emigrante. Por iso a raza castelán creou a Inquisición. Por iso a raza galega creou aos troveiros. E por eso Castela conquistou o Novo Mundo. E por iso nosoutros creamos o sistema económico minifundista.

D-eiquí qu-a inquisición e as conquistas do sono imperialista da rainha Sabela e mais d-el Rey Fernando, fosen xempre xuntas: qu-a inquisición fose, tamén, un medio de conquista: un sistema de imposición do imperialismo castelán; e qu-o imperialismo de Castela fose un medio mais de imposición do credo ortodoxo da mesma Castela. Pódese falar, pol-o tanto, de unha inquisición imperialista e de un imperialismo inquisitorial.

Na Galicia non houbo, pol-as suas propias características raciaes, un sentimento colectivo de oposición ao imperialismo de Castela. Y-eisi decatámo-

nos porque dempois dos esprendores do lirismo galego, completa e absolutamente hexemónico na península durante todo o século XIII, a nosa raza deixou que s'aldraxara ao noso idioma e tolerou a imposición imperialista e inquisitorial de idioma dos reis católicos.

O idealismo fai mover aa raza de Castela. Os castelás non acougan na sua terra e percorren o mundo dunha banda pra outra. Loitan en Francia. Conquistan o Frandes. Percorren o Mediterrá e colonizan pobos. Fan-a descuberta d'un novo mundo. Conquistan n-el o Perú e mais o México. Van cara a as terras d-Europa. Entran na Asia e pensan na conquista das terras africanas, como probao o testamento da raíña católica. Levan o seu pendón morado ás terras d-América e conquistan novas illas na mesma Ouceandria. Castela vai en senso guerreiro e conquistador a as cinco partes do mundo. Guerreira nas cinco partes do mundo. Contra toda esa historia, Galicia danos a figura malencónica e lírica de Macias o namorado. E hai, ademais, unha diferenca esencial entre a historia de Galicia y-a historia de Castela. Y-esta diferenca atópase no feito de que Castela endexamais guerreou dentro da sua casa. Galicia, sempre que guerreou foi nos seus propios eidos e precisamente pol-o seu sedentarismo non consentiu endexamais as invasios alleas. Loitou contra o romano, loitou contra os bárbaros, loitou contra os poucos árabes que por eiquí viñeron, loitou contra os franceses na guerra da independencia; pro sin sair da sua casa, na sua propia casa. Pra Castela a sua terra non e mais que un camiño, que unha carreteira por donde se vai ao mundo enteiro. Pra Galicia a sua Terra, é miña casa, meu lar; terra donde m-eu criei, campións que quero tanto...

Continuarase.

A patria miña só ten unha bandeira

Tiña pensamento de non esgallar mais a penna en facer liñas pra se imprimir, mais teño que traironar meu pensamento. Cousas hai por enriba da vountade dos homes, i-a necesidade de escribir topase oxe mais punxente que a miña vountade.

Si didiante d'un feito que fire meus sentimentos de nazionalista-arredista gallego calase; si non fíxese pública a condenación d'ese feito, tería que avergonzarme de min mesmo, ou quizáves m'afogase a xenreira i-eu non quero morrer afogado.

Un concellal nazionalista, pideu no concello da Cruña que no día de Galicia fose ergueita na pazo municipal a bandeira da "Nazón Galega".

Esta primeira parte d'aquela petizón está ben feita; e lembranza de xusticia incumphida que lle deben a capital da Galicia total-as Corporacións de todol-os pobos.

Mais a petizón ten unha segunda parte que non suscribiría este nazionalista. Que batan o ár xuntas as bandeiras da terra opresora e da oprimida nin debe pedirse nin ademetirse.

Casamente está por adicarles gabanzas os concellâes de Vigo que en tempo perto pasado se negaron a petizón idéntica; e dende logo terían meu aprauso, si aquela negazón, que foi producto da imbecilidade, fose debida a un conscente patriotismo.

A bandeira marela e bermella, símbolo da dignidade centralista, ten sido axeitado en Galicia sôbor do cume das prazas de touros, entramentras que eses centros estranxeiros d'espentáculos, en que o touro ser sin dexenerar e-o touro, teñan asento abafando a nosa Terra.

Fora transixéncas que matan.

Mentras teñamos que levar cadeas, levémolas de ferro, que son mais cadeas. Pro non silenciemos rebeldías pol-o feito de que nos douren as cadeas querendo engayolarnos con refrexos d'ouro.

O triunfo da idealidá nazionalista somentes será chegado cando sepamos trocar a literatura lírica i-a épica; cando xuntamente se cultive a cultura i-a forza física, organizando esta derradeira i-utilizándoa; cando se aparelhen a retórica i-a agresión.

Si esquencemos estes segundos termos convertimos a idealidá en conceución de corpo dormido que soña con aquilo qu'aeña.

Unha Patria ceibe y unha bandeira sóla

Ignacio RODRIGUEZ VARELA.

Madri.

Novo xuicio castelán sobre Galiza

O señor Millán dixo que os galegos alistados no "Tercio Extranjero" somentes van a él por comere.

E un novo aldraxe feito a Galiza por xente castelán.

E Abd-el-Krin que seipamos inda non'os ten feito ningún.

Pondendo sintirse bastante mais fachendoso que os casteláns...

Pero alá... Alá e grande.

"O Cabaleiro do Sant Grial"

A "saga" do poeta da Raza, o inmenso Ramón Cabanillas, que publicamos n'este boletín gracias a xentileza que aquel tivo para c'os nosos irmaos e lectores, a cantos sinten a arela da nazionalización da nosa poesía encheunos de ledicia.

"O cabaleiro do Sant Grial", poema formosísimo, reúne os encantos d'un "primitivismo moderno" e a cristaiña inspiración propia dos grandes vates.

E un poema para nenos e para homes cultos e esquisitos. Somentes pode deixar de lles agradare aos probes espíritos namorados do latiguillo poético e das hocas frases feitas rimadas. Mas o mel, como di o refrán, xa e sabido que se non fixo para a boca de todos...

No "cabaleiro do Sant Grial" nótanse varias erratas de salvamento doado que non imos sinalar por iso—e a lamentabel falla d'un verso, que se trocou por outro, repitíndoo.

O verso 45 que dí: "Ouvida Santa Misa, etc." hai que chatalo, pondo no seu lugar estoutro: "O ver e cabaleiro e o fermoso craror."

FOLLAS NOVAS

Libros e Revistas

ANTOLOGIA PORTUGUESA

Temos recebido un novo volume d'esta interesantísima "Antología", digna de figurar en tódalas bibliotecas das persoas cultas.

Os editores Ailland e Bertrand poden sentir a satisfacción de haber feito unha obra moito patriótica coa tan notabre antología.

Tencionamos falar mais longamente d'ela n'outro número d'iste boletín.

"NOS"

O novo número de "Nos", o número 6 desta admirabel revista ourensana que dirixe Vicente Risco, supera aos outros, con seren os outros de fondo interés.

Ningunha revista mais séria, mais moderna e mais europea se ten publicado nunca na Galiza. E na Hespaña hai poucas que poidan igoalárselle.

O formato de "Nós" é fetuquiño, de grande elegancia. Un debuxo do imenso Castela, fora de texto, prova a súa xenialidade. E no sumario léense as firmas de Alexandre de Córdova, Ramón Villar Ponte, Vicente Risco, Primitivo R. Sanjurjo, Francisca Herrera Garrido e Florencio L. Cuevillas.

O traballo de Primitivo Sanjurjo, un dos escritores mais cultos, mais oixinaes e mais discutidos da Terra, que pol-os seus merecimentos conquistou unha cadeira de literatura contemporánea n' unha Universidade norteamericana, falando do F. Feixó, é moi interesante. E moi formoso o estudo da muller galega de Francisca Herrera. E digno de ser lido por tódol-os compatriotas nosos o artigo de Vicente Risco sobre Pedagogía.

Cada nova saída de "Nós" áchenos de ledicia. Pedílo nas livrarias.

"REVISTA" DO PORTO

Os números 3 e 4 da Revista da Facultade de Letras da Universidade do Porto, que dirixe o ilustre pensador Leonardo Coimbra, como os anteriores, son

prova da moderna orientación cultural da República veciña.

Abonda a pontal-o sumario para que tente a súa lectura: "As bases geográficas e étnicas da nova carta política de Europa.—O individualismo através da Literatura.—O Lirismo.—L'influence française en Allemagne.—O Bolchevismo como experiencia moral.—O pensamento filosófico de Antero do Quintal.—O goberno do Prior do Crato.—O exemplar de Chaucer da Biblioteca Municipal do Porto.—Una nova etimología dum verbo.—O portugués de D. Manoel no Museu Municipal do Porto.—Notas bibliográficas.

A Revista do Porto, como vedes, ora fai un volume moi interesante e seleito.

AGARIMOS

Asin se titula un folleño con "versos da yalma, por Xoán Jesús González, imprentado en Compostela. Achase dedicado a Posada Curros e leva un entrolto poético de Manoel Mesejo Campos.

Xan Xesús González, que escribiu os seus versos na campia de Sibil, é un rapaz que sente en poeta. Leva no peito un corazón ategado de lirismo. Pode faguer moito e bô se cultivá un pouco as súas facultades. Comprenos darlle azos pra que non fique nos límites da poesía. Moito estimamos n' esta casa ao enxebre e simpático Xan Xesús.

LA REVISTA, BARCELONA

Sempre lémos con moito agarimo esta notabre publicación, agardando a súa chegada cheios d'ansiedade.

E' como unha irmá maor que sabe moitas cousas e que, pol-o mesmo, fainos encher de ledicia co'a súa visita.

DIARIO DE LISBOA

Johan Estelrich, noso distinto amigo, que visitou Lisboa fai pouco tempo, ten anunciado naquel xornal unha Exposición de arte catalán na capital portuguesa. Isto debe facer pensar aos artistas galegos.

ARTISTAS GALEGOS

Isolino del Río que un repuxador admirabel ten mostrado aos cruñeses algunhas obras suas que merecen sinceras loubanzas.

Estas obras gustaron a cantos téñennas ollado Isolino del Río prova co'a súa arte esquisita com'a tradición dos graciosos repuxadores e orfebres compostelans inda áchase viva.

Si o mestre Isolino atopara protección nos homes de cartos, podería oferescernos traballos interesantísimos a base de temas decorativos tan enxebres e abondosos na vella Compostela.

Rodríguez Bonome é apenas un rapaz de vinte anos. E espuxo no "Circo d'Aresanos" da Cruña, seis esculturas que demostran un grande temperamento artístico, unha fonda inspiración e un espírito enxebre notabre.

As veces óllase nos traballos de Bonome influxo do xenio d'Asorey. Pro vai camiño de atoparse na súa propia personalidade.

Poucos escultores aos vinte anos facerían cousas tan boas com'as que nos ofrece Bonome.

E a promesa segura d'un admirabel escultore.


¡Adiante, irmão, que che agarda o loureiro do trunfo! Isto lle decíntos co corazón na man.

V^{da} de H. Hervada

Casa Fundada en 1865
A CRUÑA

FERRETERÍA, QUINCALLA, MUEBLES
MAQUINARIA AGRÍCOLA
PEDRAS FRANCESAS PRA MUIÑOS
ETC., ETC.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

Vapores Correos de gran velocidade  Servicios directos dende o porto da Cruña

Próximas saídas DIREITAMENTE pra Habana e Veracruz

Vapor **FLANDRE** 18 de Setembro
" **CAROLINE** 30 de id.

Prezo en Cámara para o vapor **FLANDRE**

		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.350 a 3.600	1.475 a 3.900
Segunda crase	"	1.100	1.200
Preferencia	"	950	1.010

Prezo en Cámara para o vapor **ESPAGNE**

		HABANA	VERABRUZ
Primeira (varias categorías)	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda.	"	1.100 a 1.125	1.200 a 1.225
Preferencia.	"	950	1.010
TERCEIRA CRAS	"	550	600

A estos precios hai que añadir os impostos

Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.
Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARIÑA, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo-A CRUÑA

COMPAÑÍA CHARGEURS REUNIS

Compagnie Francaise de Navigation

Línea Brasil-Plata

Para os portos do Brasil, Montevideo e Bos Aires saíran d'este porto os mágnificos vapores rápidos a dobre hélice e de 10.000 toneladas

2 de Agosto JAUREGUIBERRY | 19 Agosto DESTRADE

Estos vapores ademiten pasaxeiros de 1.^a, 2.^a, 2.^a económica e 3.^a crás.

Prezo do billete en 1.^a crás a Río Xaneiro, ptas. 2.028; a Santos, 2.084; a Montevideo, 2.364; a Bos Aires, 2.448

En 2.^a intermedia, a Río Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos Aires, ptas. 973'75

Prezo en terceira, 484'60 pesetas

NOTA.—Nenos menores de 2 anos, un gratis por familia; de 2 a 5 anos cuarto pasaxe; de 5 a 10 anos, medio pasaxe; maiores de 10 anos, pasaxe enteiro
Para toda clase de informes dirixirse aos Axentes Xeneraes para Hespaña:

ANTONIO CONDE (Hijos) Telegramas: CHARGEURS-Plaza de Orense, 2-CRUÑA

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Saída do porto da Cruña para Bahía, Río de Xaneiro, Santos, Montevideo e Bos-Aires

O día 19 de Setembro sairá do porto da Cruña o magnífico vapor rápido a dobre hélice

Sierra Ventana

de 10.000 toneladas, admitindo carga e pasaxeiros.

		Pernambuco	Bahia	Río Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
Prezo do billete en luxo	Ptas.	6.000		6.000	6.000	6.000	6.000
En primeira crase	"	1.650		1.925	2.000	2.350	2.435
En segunda crase	"	825		825	825	825	825

En terceira crás, pesetas 534'75

Nenos menores de dous anos, un gratis por cada familia; de dous a cinco anos, cuarto pasaxe; de cinco a dez anos medio pasaxe; maiores de dez anos, pasaxe enteiro.

E necesario presentarse nesta Axencia cinco días ants da saída do vapor.

Para mais informes dirixirse aos seus Axentes Xeneraes en Hespaña:

ANTONIO CONDE (Fillos)-Praza Orense, 2, baixo-TELEGRAMAS E TELEFONEMAS: Chargeurs

Lloyd Real Holandés

ANSTERDAN

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

SERVICIO RÁPIDO POR VAPORES CORREIOS DESD'A CRUÑA E VIGO CADA TRES SEMANAS

Línea de América do Sur

Línea de Cuba-Méjico e Nova Orleans

Vapor correo rápido . . «LIMBURGIA»
 Id. id. id. . . «Brabantia»
 Id. id. id. . . «GELRIA»

Vapor correo rápido . . «HOLLANDIA»
 Id. id. id. . . «FRÍSIA»
 Id. id. id. . . «ZEELANDIA»

Admiten pasaxeiros de Primeira, Segunda, Intermedia e Terceira crase.
 As prazas teñen que solicitárense con anticipación.

Informará sobre precio de pasaxe e cablda

D. Raimundo Molina e Couceiro, -Consignatario na Cruña e Vigo

Banco Español del Río de la Plata

Sucursal na Cruña - Casa matriz: BOS AIRES

FUNDADO EN 1886

Capital. . Pesos 100.000.000'00 m/ ou sexa Ptas. ouro 220.000.000'00

Fondo de reserva (ineruida prima a recibir) Pesos 50.055.224'97 m/ ou sexa Ptas. ouro 110.121.797'93

Ten sucursaes nos puntos seguintes:

REPÚBLICA ARXENTINA: (Casa matriz, BOS AIRES), ROSARIO DE SANTE FÉ, BAHÍA BLANCA e principais prazas da República

NO URUGUAY: MONTEVIDEO — NO BRASIL: RIO XANEIRO

EN EUROPA: MADRID, BARCELONA, VALENCIA, VIGO, BILBAO, A CRUÑA, SEVILLA, PARÍS, LONDRES, XÉNOVA E HAMBURGO

A Sucursal da Cruña encárgase de efectuar por conta dos seus clientes toda crás de operacións bancarias nas condicións máis favorabeis e acretará intreses nas contas correntes, tanto en pesetas como en moedas estranxeiras a tipos excepcionalmente ventaxosos

En conta corrente, intrés anual	2	por	100
En Caixa de Aforros, con libreta hasta 1.000 ptas.,	3	»	»
En prazo fixo de tres meses	3	»	»
Idem id. 6 meses	3 1/2	»	»
Idem id. un ano.	4	»	»
A máis prazo			convencional

Dirección telegráfica y telefónica: SPAINBANK.

BANCO HISPANO-AMERICANO

MADRID

Capital: 100 millós de ptas.

Dirección telegráfica: HISPAMER

SUCURSAES E AXENCIAS

Albacete, Alcoy, Alicante, Antequera, Badajoz, Barcelona, Bilbao, Cádiz, Calatayud, Cartagena, Cruña, Cabra, Cáceres, Castellón, Ejea de los Caballeros, Figueras, Granada, Gerona, Huelva, Huesca, Játiva, Jaén, Jerez de la Frontera, Logroño, Las Palmas, Lérida, Lorca, Málaga, Murcia, Olot, Palma de Mallorca, Pamplona, Ronda, Sevilla, Soria, Tanesa, Tudela, Valdepeñas, Valencia, Valladolid, Villafranca del Panadés e Zaragoza

Compra e venda de valores hespañoes e extranxeiros. — Custodia de alhaxas e valores. — Desconto e cobro de cupós, títulos amortizados e billetes de Lotería.

Troque, compra e venda de billetes e moedas extranxeiras. — Cartas de creto, e xiro sobor todo os países. — Cobro e desconto de letras. — Préstamos e contas de creto sobor valores nacionaes e estranxeiros. — Contas correntes en pesetas nas que aboa intreses aos tipos seguintes:

2	por	100	ao ano nas cartas disponibles,	â	vista.
2 1/2	por	100	id. id.	a	3 meses data.
2 3/4	por	100	id. id.	a	6 id.
3	por	100	id. id.	a	1 id.

Tamén abre contas en moeda extranxeira abonando intreses a tipos convencionaes.



Camisería, Corbatería
e Guantería

Enrique Roca

REAL, 28-A CRUÑA

NOVELTY

Planchadeiro de moda - Grandes talleres
DE LAVADO E PRANCHADO DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centraes: A CRUÑA, Cantón Pequeno 12
VIGO, Praza da Constitución, 12

Sucursaes na Cruña: Estreita de San Andrés, 12
Praza de Azcárraga, 4-San Agustín, 22

Sucursal en Vigo: Circo núm. 5

Todal-as nosas sucursaes ostentan un letreiro como sinal, qu' reprodución da marca de garantía xa conecida.
Recíbense encargosde fora, y-espídense por meio das nosas sucursaes. Si no lugar onde vostede reside non-a hay, sírvase manifestarnos seus desexos de mandárenos os seus encargos.

Os viños e coñás milliores
son os qu'eisporta a casa PEDRO DOMEQ de **Xerez Fron-**
teira, fundada en 1734. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouh máis selecto
de mundial e reconocida sona é o **Cinzano** (Torino).

Pra viños de mesa
non hai outros com'os dos cosecheiros eisportadores señores

R. López de Heredia (Haro)
Casa Central: PLAZA DA EQUITATIVA-MADRID

Representante eisclusivo (matriculado) de todas istas marcas:

JOSÉ C. JUNCOSA

Galera 39 e 41 - 2.º piso-A Cruña

PAULINO FREIRE

BOUZAS-VIGO

Sucursaes: en CRUÑA--FERROL

Redes d'algodón pra tarrafa.
Aparellos, armados e en panos, pra barcos
pesqueiros'

Malletas de abacá e cáñamo alquitranado.
Cables de aceiro, ingleses.
Aceites mineraes e vexetaes, e surtido
compreto pra maquinaria e pesca.

—= Santa Lucía, 26 e 28 - A CRUÑA =—

"Patente-Salvavidas"

O millor pra pintar os fon-

dos dos barcos. Ganou Di
proma de Honore, Gran pre-
mio e medalla de ouro nas
Exposicióes de París-Londres.

REPRESENTANTE

F. Bertran e Mirambell
VIGO-CRUÑA

ZINCKE HERMANOS

LIBRERÍA ——— PAPELERÍA

IMPRESA

Cantón Grande, 21—Estrella, 37

—= A CRUÑA =—

LA SALUD

CASA DE BAÑOS
A MILLOR DA CRUÑA

Avenida de Rubine, 22 (Riazor)

LEUTORES:
Quen queira ter un traxe bo, xeitoso
e que lle coste pouco diñeiro, que o
faga na Xastrería de

Xosé Varela da Costa
Rúa do Circo, 16-VIGO

EFFECTOS-NAVALES

— DE —

Ferrer y Compañía-Sucesores

F. BERTRAN E MIRAMBELL

Vigo e a Cruña

Casa fundada en 1868

Artigos xeneraes pra equipo da Marina Mili-
tar, vapores, barcos de vela e pescadores.

FARMACIA EUROPEA

— DE —

Lopez Abente

— REAL, 55 —

A millor surtida da Cruña e un dos estabre-
cimentos da súa crase que mais honran a Gali-
cia. Montada con arreglo os derradeiros adian-
tos.

Alfredo Lastres Canosa

"La Encajera Española"

Fábrica de encaixes de fío
Textidos a man. Especialidade en
aplicacióes

Exportación Ibero-Americana
Almagro (Ciudad Real)

Sobrinos de José Pastor

Banqueiros

Casa fundada en 1776

A Cruña e Vigo

Novos Almacenes Coruñeses

Textidos nacionaes e estranxei-
ros Vendas por maior e menor

Ponte de San Andrés, 18, 20 e 22

A Cruña

Grandes Almacés de Teixidos

NUEVO MUNDO

SEIÇÃO DE SASTRERÍA E CONFECIÓES

Imenso surtido en Pañería da Rexion
e Estranxeiro. Confecióense toda crás
de prendas pra mulleres, homes e nenos

SAN ANDRÉS, 41 e 43 - Teléfono 256

A CRUÑA